

# Przedmowa

---

Kolejna monografia Wydawnictwa Lekarskiego PZWL jest poświęcona zagadnieniom związanym z rakiem wątrobowokomórkowym. Redaktorzy monografii – dr med. Leszek Kraj i prof. dr hab. med. Rafał Stec oraz Autorzy poszczególnych rozdziałów – kompleksowo przedstawiają etiopatogenezę, profilaktykę i diagnostykę raka wątrobowokomórkowego oraz postępowanie terapeutyczne z uwzględnieniem wszystkich metod miejscowego leczenia.

Podtytułem monografii jest „nowotwór inny niż wszystkie”, co jest rzeczywiście uzasadnionym określeniem. Pierwszą różnicą – wobec innych nowotworów – jest większa w Polsce liczba zgonów niż rozpoznań rocznie (odpowiednio – około 2000 wobec 1600). Należy jednak pamiętać, że zapadalność na raka wątrobowokomórkowego w Polsce zwiększa się systematycznie wskutek coraz częściej występujących czynników ryzyka (marskość wątroby związana z nadużywaniem alkoholu oraz niealkoholowe stłuszczenie wątroby u osób z otyłością i cukrzycą typu 2). Znajomość czynników ryzyka uzasadnia celowość prowadzenia pierwotnej profilaktyki, która polega na zapobieganiu marskości wątroby z wykorzystaniem szczepień przeciw zapaleniu wątroby typu B i właściwym leczeniu osób zakażonych oraz ograniczeniu wpływu czynników ryzyka (otyłość, cukrzyca typu 2 i przewlekłe nadużywanie alkoholu). W przypadku raka wątrobowokomórkowego nie udowodniono wartości ogólnopopulacyjnych badań przesiewowych, co różni omawiany nowotwór od raka piersi, raka szyjki macicy i raka jelita grubego oraz raka płuca. Natomiast niewątpliwie uzasadnione jest prowadzenie ultrasonograficznego nadzoru nad osobami z marskością wątroby (szczególnie osoby należące do grupy A i B w czynnościowej klasyfikacji Childa-Pugha). Zasadniczą różnicą pod względem diagnostyki – w porównaniu z innymi nowotworami – jest fakt, że rozpoznanie raka wątrobowokomórkowego można ustalić bez konieczności wykonania biopsji i badania patomorfologicznego – od 2001 roku wprowadzono kryteria rozpoznania na podstawie wyników badań obrazowych (zastosowanie dynamicznej metody kontrastowego

rezonansu magnetycznego) i stężenia alfa-fetoproteiny (marker raka wątrobowo komórkowego) w surowicy. Cechą wyróżniającą raka wątrobowokomórkowego wśród innych nowotworów jest wykorzystanie klasyfikacji zaawansowania BCLC (Barcelona Clinic Liver Cancer), która uwzględnia – oprócz wielkości zmian i szerzenia się nowotworu poza wątrobę – również stan sprawności chorych i wydolność narządu według skali Childa-Pugha. Postępowanie terapeutyczne u chorych na raka wątrobowokomórkowego wyznacza – podobnie do wielu innych nowotworów – zaawansowanie choroby i wydolność wątroby oraz stan sprawności chorych. W postępowaniu wykorzystywane są resekcje i transplantacje, ablacje, chemoembolizacja i leczenie systemowe. Zastosowanie radioterapii jest bardziej ograniczone. W zakresie leczenia systemowego obserwowany jest ostatnio znaczny postęp, który ma związek z ewolucją możliwości immunoterapii i leczenia antyangiogennego.

Wymienione okoliczności stanowią uzasadnienie dla przygotowania monografii, która – z pewnością – będzie przydatna dla lekarzy różnych specjalności zajmujących się opieką nad chorymi na raka wątrobowokomórkowego. Gratuluję Redaktorom oraz Autorom i zachęcam do zapoznania się z treścią monografii.

prof. dr hab. n. med. Maciej Krzakowski  
Klinika Nowotworów Płuca i Klatki Piersiowej Centrum Onkologii  
– Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie,  
konsultant krajowy w dziedzinie onkologii klinicznej